

JUSTIZIAREN ARRAKALAK ELKARTASUNEZ BETETA

Ekainaren 13a, asteazkena, Altsasu. “Utzi Altsasu bakean” dioten banderek herriko balkoiak atontzen dituzte. Samina antzematen da, ez ordea dolurik ezta etsipenik ere. Aitzitik, herriaren batasuna eta indarra sumatzen dira. Koxka tabernan hiruzpalau altsasuar daude arratsaldeko kafea hartzen. 606 egun igaro dira bertan herriko gazte batzuen eta bi Guardia Zibilen eta beraien bikotekideen artean liskarra sortu zenetik. Bertan hasi zen dena 2016ko ferietako ostiralean, Nafarroako herri txiki bateko taberna batean. Eta lerrook idatzi artean, Madrilen da auzia, Auzitegi Nazionalean.

Miren Osa Galdona
@Mirentx_U

Maddi Txintxurreta Agirregabiria
@mtxintxurreta

577 egun igaro dira Carmen Lamela Espainiako Auzitegi Nazionaleko epai-leak liskarra “terrorismoarekin” lotu eta Adur Ramirez de Alda, Jokin Unamuno eta Oihan Arnanz espetxeratu zituene-tik. “Aske geldituz gero ezin da ziur-tatu biktimen ondasun juridikoen kontra atentatu edo bestelako delituak egingo ez dutenik”, argudiatu zuen Lamelak.

60 egun bete dira atxilotuak askatzeko eskatuz Iruñean 50.000 pertsona elkartu zirenetik.

Hamabi egun igaro dira Altsasun epaiaren berri izan zutenetik. Madrill-go Auzitegi Nazionaleko Zigor Arloko 1. Sekzioko epaimahaiak ez zuen terrorismo deliturik atzeman liskarrean, ezta akusatuek “ETArekin lotura” edo bertan partaidetza dutenik ere. Alta, terrorismo delituak baztertu izanagatik ere, guztira 79 urteko kartzela zigorrak ezarri zizkieten zortzi gazteei; “kalteak, desordena publikoa eta mehatxuak” eta “agintearen aurkako atentatu” delituak leporatuta. Zazpi egun besterik ez dira pasatu ekainaren 5eko goizean Guardia Zibilak herria hartu eta Jon Ander Cob, Aratz Urrizola, Iñaki Abad eta Julen Goi-koetxea atxilo eraman zituene-tik.

Kolpea latza izan zen, beste behin. Epaiaketaren ostean indarrak hartu eta aurrera jarraitzeko nahiko kemen izan-go zutelakoan ziren gazteen senideak eta lagunak. Akusazioak, baina, ez du gaur-gaurkoz barealdirik onartzen, eta ekaitza leherrarazi zuen manifestazioa-ren bezperetan: “terrorismo delituen-gatik” epaitzeko Fiskaltza helegitea jar-tzeko asmotan zela jakin zen prentsaren bidez. José Perals Auzitegi Nazionaleko fiskalak 12 eta 62 urte arteko kartzela eskatu zuen, “lesio eta mehatxu terro-

ristak” egotzita. Kolpeak kolpe, orduan inork ez zekien hiru egun beranduago Iruñea elkartasunaren arnas-gune bila-katuko zela.

Gurasoak bihotz-buru, herria gorputz

“Sekula manifestazio batera joan ez den jendea dago hemen. Denok gaude. Hau izugarrizko bidegabekeria da”, dio Iruñeko Sadar futbol zelai inguruko jen-de-saldoan barrena ia ibili-ezin dabilen gazte batek. “Hau ez da justizia” pankarta eta seme-alaben irudiak helduta abiatu dira manifestazioaren buruan Altsasuko Gurasoak, eta atzetik Euskal Herri osotik, Kataluniatik eta Espainia-ko Estatuko hainbat lekutatik etorritako jendetza. 80.000 pertsona baino gehia-go zenbatu dituzte antolatzaileek, se-kula Nafarroak jaso duen manifestazio jendetsuenetako bat.

Estu geratu da Zaragoza etorbide za-bala, motz manifestazioko 2,5 kilome-troak, txiki Iruñea. Ibilbide osoan zehar “Altsasukoak aske”, “Hau ez da justizia” oihuak eta txalo zaparradak entzun dira. “Altsasu Aurrera” kantua abestu dute Mikel Markezek, Estik, “*El Drogas*”-ek eta Jon Maiak, eta “txarrenari onena” entzun dute bozgorailuetatik Askatasu-naren Plazako ekitaldira iritsi ez diren manifestariak, “zaurietan muxu” abestu du Jon Maiak segidillan ondoren. Gaz-teen senideak ohol-tza gainean “eske-rrrik asko” mezu erraldoiari tinko eutsiz amaitu da ekitaldia, herriaren maitasu-na eta babesa sentituz. Pankarta hori, hiru makilekin hartu eta manifestazioa-ren kontrako norabidean atera da, jen-detzaren buru gainetik pasaz, amaiera ekitaldira heldu ez diren milaka lagun-en txalo zaparrada hunkitua eraginez.

Manifestazioaren biharamunean, egunkari askok azalean jaso dute Iruñeko argazkia. Sare sozialetan ere milaka mezuk ospatu dute larunbateko garai-pena, eta itzulerako autobusetan ere antzeman da antolatzaileek hauspotutako indarra.

Lau hankako muntaia

“Berriro ere aldatu digute manifestazioaren ibilbidea”, esan dio Eneko Mendiluzek Aritz Leoz, mobilizatorako hiru egun falta direnean. Altsasukoak Aske plataformako kideak eta atxilo duten Iñaki Abaden lagunak dira biak. Nekatuta daudela diote, azken urte eta erdian bezala. Hala ere, irribarretsu agurtu dira, eta indarrak soberan dituztela diote. “Niri bizitza goitik behera aldatu dit kontu honek –azaldu du Leozek–. Hasierako atxiloketak gertatu aurretik lanean hasi ginen herriko batzuk. Nire azken bi urtetako lehentasuna hau izan da. Aisialdia luxua bihurtu da”. Prozesu guztian zehar aldarrikatu bezala, auzia “mendekuhutsa” dela diote, eta muntaia poliziala mahai baten hanka bakarra dela: “Lau parametrotan kokatzen dugu muntaia: juridikoa, politikoa, poliziala eta mediatikoa”. Muntaia mediatikoa akusazioaren diskurtsoa sortzeko eta elikatzeko “ezinbestekoa” da, eta hainbat komunikabideek kontakizuna “eraiki eta hauspotu” dute bi lagunentzat.

“Niretzat oso adierazgarria da sententzia, inflexio puntu bat markatzen baitu. Estatuak zenbait indarrek duela urte batzuetako dinamikarekin jarraitu nahi dutela ikusten da, egitura mantenduz. Sententzia honek beste bide batzuk irekitzen ditu Estatuaren jokoari begira: antzeko beste kasu bat gertatuz gero, Altsasukoa izango dute eredu gisa”, aipatu du Leozek. Baietz dio Mendiluzek, gaiak sorrarazten dion amorrua ezkutatu ezinik: “Sentitu dugu lagunak bahitu dizkigutela, indarraren poderioz”. Zientzia fikziozko film batean daudela iruditzen zaie, eta beren ustetan, hilabete hasierako atxiloketek berretsi egin zuten errealitatearen eta fikzioaren arteko talka.

Goitik behera: manifestazio historikoa Iruñean. Bigarren argazkian, Igone Goikoetxea eta Bel Pozueta, Altsasuko Gurasoak elkarteko kideak. Hirugarrenean, Aritz Leoz eta Eneko Mendiluze, Altsasukoak Aske plataformako kideak.

“Mina ematea bilatu zuten. Oso-oso gaizki pasatu genuen, eta izugarria izan zen aurreko egunetik herrian pairatu genuena. Polizia herritik zebilen, edozein ertzetan, grabaketak egon ziren, eta antzematen zen zerbait arraroa gertatuko zela. Hala ere, ez genuen alarma sortu nahi, batzuetan hori bilatzen baitute, gatazka bilatzea. Hori saihesteko gaitasuna erakutsi dugu”, adierazi du Leozek. Iñaki Abaden kasua ekarri du gogora: “Ikustea nola ikaragarriko duintasunarekin gerturatu zen Guardia Zibilarengana, beren aitzakia ihes egiteko arriskua zela bazen ere. Eta hara zer arrisku! Jakinda berak ez duela ezertxo ere egin, akusazioak gezur hutsak direla, eta akusatzaileak gezurtiak, duintasun osoarekin joan zen eta atxilotu zuten. Niretzako irudi hori goiz horretako sinbolo bihurtu da”.

“90eko hamarkadako eszena bizi izan genuen atxiloteten uanean”, dio Bel Pozuetak oraintsu arte aske zeuden lau gazteen inguruan. Bere semeak, Adur Ramirez de Aldak, hamazazpi hilabete daramatza Soto del Realgo espetxean, eta Altsasuko gazteen auzia bere bizitzaren erdigunea bilakatu da: “Jaikitzen naizenetik berriro ohean sartzen naizen arte, denbora guztian daukat buruan. Gainera, komunikatzeko, elkarbanatzeko eta borrokatzeko hartu dugun konpromisoa erabatekoa izan da”. Konplizitate begiratu dio Igone Goikoetxeak, Pozueta zer ari den bizitzen jakinda: “Gure bizitzaren parte bilakatu da auzia. Gutxi bizi gara oraintxe bertan. Baina gauza txarrekin bezala, minbiziarekin kasu, zure bizitza da eta horrekin aurrera egin behar duzu. Etxean jada ez ditugu elkarrikeria arruntak izaten, guztia Jokini laguntzeko bideratuta pentsatzen dugu”. Estremerako kartzelan preso dagoen Jokin Unamunoren ama da bera. ARGIArekin egon direnean, 577 egun daramate preso Unamunok eta Ramirez de Aldak, Oihan Arnanzekin batera, behin-behineko egoeran.

Txanponaren bi aurpegiak

Espainiako Auzitegi Nazionalak ekainaren 1ean eman zuen aditzera sententzia, epaiketa amaitu eta hilabete eta gutxira. Aritz Leoz eta Eneko Mendiluze altsasuarrek ez zituzten zigor eskaerok espero: “Itzaropentsu geunden, oso modu nabarmenean ikusi baikeuen epaiketak ez zuela zentzurik. Guztion sentsazioa

» **BEL POZUETA:**
“Altsasu herria inoiz baino batuago dago”

» **IGONE GOIKOETXEA:**
“Gure bizitzaren parte bilakatu da auzia. Gutxi bizi gara oraintxe bertan. Baina gauza txarrekin bezala, minbiziarekin kasu, zure bizitza da eta horrekin aurrera egin behar duzu”

» **ARITZ LEOZ:**
“Lau parametrotan kokatzen dugu muntaia: juridikoa, politikoa, poliziala eta mediatikoa”

» **ENEKO MENDILUZE:**
“Sentitzen dugu indarraren poderioz lagunak bahitu dizkigutela”

zen beren muntaia hasieratik bukaerara gidoi batean idatzita zegoela. Sententziarekin agerian geratu zen kasu honek justizia ez dela inondik inora atzeman. Egun horretan, jende askok negar egin zuen Altsasun”. Bestelakoa zen, ordea, Pozuetaren eta Goikoetxearen susmoa. Zigorrok espero zituzten. Areago, badakite “Auzitegi Nazionala zer den”, eta beren semeen kontrako sententziek ez dituzte harritu, beste akusatu batzuk baino “aldarri politikoagoak” dituztelako. “Epaiketaren ondoren esaten genuen: judizialki irabazi dugu, baina gure abokatuek ohartarazi ziguten Auzitegi Nazionala judiziala ez ezik politikoa ere badela. Kontrola, mendekua eta Guardia Zibila ukiezina dela bermatzea du helburu”, adierazi du Bel Pozuetak. Gainontzeko gurasoek, agian, epaia ezustean

jaso zutela aipatu du Goikoetxeak, izaera desberdinetako pertsonak osatzen baitute bai Altsasuko Gurasoen taldea eta baita akusatuena ere. Izaera ezberdina izanagatik ere, borrokatzeko arrazoiak eta helburua partekatzen dituzte: “Hau erabat traumatikoa da. Militantzia baten ondorioz espetxeratzen bazaituzte, jakitun zara gerta zitekeela. Hau, berriz, guztiz desberdina da: bahitu eta bizitza lapurtzen dizute, gazteei nahiz senideei”.

Txarrenari onena

Espero arren, semearen aurkako hama-bi urteko kartzela zigorra burutik kendu ezinik igaro zuen epaia jakitera eman zen eguna Igone Goikoetxeak: “Beti min pixka bat gehiago ematen digute”. Bestelako mezua igorri zion, ordea, Jokin Unamunok telefonoz. Terrorismoaren kalifikazioa kenduta “pozik egon behar lukeela” esan zion amari, hortik aurrerakoak ezin zuela okerragoa izan. Semea kementsu dagoela dio, datorrenari heltzeko indarrez. Estremerako kartzelan bisitarik eta laguntzarik jasotzen ez duten presoak ezagutu ditu, inongo sostengurik gabe bizirauten dutenak. Hauek ez bezala, herri oso baten babesa sentitzen dutela kontatu zion Jokin Unamunok amari. “Berandu bada ere, manifestazioetako argazkiak eta elkartasun mezuak jasotzen dituzte kartzelan”, dio Goikoetxeak. Ekainaren 5ean atxilotutako lauek ere kalean bizitako elkartasuna eraman dute ziegetara eurekin, apirilaren 14ko manifestazioa kasu.

Ariketa praktiko bat jarri zion Goikoetxeari semeak: “Egizu taula bat guzti honek ekarri dituen gauza on eta txarrekin”. Semea preso izateak “ezerk baino samin gehiago” eragiten dion arren, Goikoetxeak jasotako babesa, elkartasuna eta borrokarako indarrak nabarmendu ditu: “Herritar zoragarriz inguraturata gaude”. Hedabide sentsazionalistek Altsasu bitan banatuta dagoela saldu nahi duten arren, errealitate bestelako da. “Herria inoiz baino batuago dago”, dio Bel Pozuetak, egindako bidea zein nekeza izan den jakitun. Manifestazioetara, elkarretaratzeetara eta antolatzen dituzten hainbat ekimenetara ideologia askotariko bizilagunak joaten direla azpimarratu dute, babes emozionala ez ezik, ekonomikoa ere etengabea ari dela izaten diote. Honen aurrean, esker oneko hitzak baino ez dituzte, eta aldarri garbi bat: “Utzi Altsasu bakean!”.

AMAIA IZKO: “AZKEN ATXILOKETAK PROPAGANDA OPERAZIOA IZAN DIRA”

Altsasuko gazteen defentsako abokatuetako bat da Amaia Izko. Auzia zertan den mintzatu da ARGIArekin, Iruñean manifestazio erraldoia abiatu baino ordu batzuk lehenago.

Behin behineko epaia jakin ostean, zein da zuen balorazioa?

Jokaldi borobila egin dute. Hasieratik esan dugu egitate hauek goraiatu, handietsi eta puztu egin direla. Kontakizun artifizial bat egin dute terrorismoaren kalifikazioa justifikatzeko, eta epaia bera erabat lekuz kanpo dago. Lehen unetik esan dugu juridikoki ezin dela terrorismoaren kalifikazioa mantendu eta epaiak hala jasotzen du. Funtsean, beren helburua zigor eredarri bat ezartzea izan da, gaia oso modu larrian tratatuz eta zigor altuak jarritz. Terrorismoaren kalifikazioa kendu arren, egitate batzuk Zigor Penalak terrorismotzat hartzen dituen moduan zigortu dituzte. Sententzia hasieratik hona bideratuta egon da: ez da frogen azterketa objektiborik egin, froga guztiak zigortzearen helburuarekin irakurri dira, bai akusazioak aurkeztutakoak, baita defentsonak ere. Gertatutakoarekin bat ez datozen termino batzuk erabili dira zigorrak handitzeko.

Epaiketari ez ziren onartu defentsak aurkeztutako hainbat frogak.

Hasieratik argi geratu da gertaera salatu zutenen bertsioari baino ez ziela emango sinesgarritasun osoa. Hori dela eta, oso tarte estua utzi zaigu justifikatzeko eta defentsa egiteko. Giroa beti egon da beren alde lerratua eta hori oso arriskutsua da epaiketa baterako. Ez dator bat zuzenbidearen printzipioekin. Helburua horrelako zigorrak ezartzea izan da eta edozein aitzakia tekniko, juridiko edo edozein argudiori heldu diote defentsari ahalik eta aukera gutxien uzteko. Akusatuei epaiketa justu bat izateko eskubidea eta berme guztiak kendu zaizkie.

Jurisprudentzia sor dezake Altsasuko gazteen auziak?

Auzi honek bi alde ditu, bata ona eta bestea txarra. Alde positiboa da epaiak ez duela auzia terrorismotzat jo, nahiz eta

JOSU SANTESTEBAN

Fiskaltzak esan duen helegitea jarriko duela hala ebatzi dadin. Honek lotura zuzena du Ooreretako eta Beasaingo gazteen sententziarekin, termino berak zehazten baititu terrorismo kalifikazioari dagokionez. Estatuak lerro argi bat zabaldu nahi du edozein disidentzia, Estatuaren izaera zalantzan jartzea edo aldarrikapen politiko terrorismotzat hartzeko. Ez du jurisprudentzia sortuko, baina aurrekari gisa erabili ahal da hemendik aurrera. Aldiz, hori guztia konpentsatzeko, zigorrak guztiz desproporzionatuak dira, eta horretan ere badu arriskua prozesu honek. Horrelako kalifikazio artifizialek Auzitegi Nazionalen epaitzeko bidea zabaldu baitezake, nahiz eta gero esan ez dela terrorismoa eta zigor oso handiak ezarri justifikazio moduan.

Helegitea aurkeztuko duzuela esan duzue. Zein bide dago egiteko hemendik aurrera?

Sententziaren aurkako lehen helegitea apelazio aretoan aurkeztuko dugu, Au-

zitegi Nazionalen, egitateak gertatu ziren denborarengatik erreformatuta baitzegoen legea. Bermerik eskaintzen ez dugun jurisdikzio batean aurkeztu beharrak kezka sortzen digu. Gainera, prentsaren bidez jakin dugunez, Fiskaltzak ere helegitea jartzeko asmoa du terrorismotzat har dadin eskatuz. Honek hasierako lekura itzularazi gaitu modu batean. Ezin dugu lasaitu.

“Ihes egiteko arriskuagatik” atxilotu zituzten gainontzeko gazteak. Nola uler daiteke hori?

Propaganda operazio bat bezala, kito! Termino juridikotik ez dira inoiz justifikatuta egon ez hasierako atxiloketak, ez hiru gazteen behin behineko espetxealdiak, ezta atxiloteta hauek ere. Ez da inoiz egon ihes egiteko arriskurik, hori hala dela dioten hainbat frogak

daude. Esaterako, Iñaki Abad Guardia Zibilarengana joan izana atxiloketen unean. Baita gainontzeko gazte guztiak etxean zeudela ere. 50 urteko espetxe eskariaren berri izan zutenean inork ez zuen ihes egin. Lehen unetik azkeneraino hor egon dira. Propaganda besterik ez da izan.

Zer espero da manifestazioaz? Eraginik izan dezake azken erabakian?

Ikaragarria izango dela uste dut. Gure tesuinguru geografiko eta politikokoan ematen ari diren zentzugabekeriaren erantzuna izan dadila nahiko nuke. Altsasuko auzia ez da kasu bakarra, baina bai handienetarikoa. Hori gelditzeko, baldintzatzeko eta hausteko modu bakarra mobilizatzea da, arlo guztietan. Alegia, honen aurkako iritzi kritikoa erabatekoa sortzea. Ikusi dugu Estatuak ez duela egoera aldatu nahi izan, are gehiago, estutu nahi izan duela. Presioa egiteko eta atzera begirako jarrera alboratzeko balio dezala behintzat. Lortuko dugun? Ez dakit, baina ziur naiz aldaketaren bidea hau dela. ■